

Pekka V. Virtanen lähetti toimitukselle kirjoituksensa, joka käsittelee maanmittausinsinöörien exlibriksiä. Kirjoitus on julkaistu Suomen Exlibrisyhdistyksen vuosikirjassa "Exlibris 06". Maankäyttö julkaisee kirjoituksen useassa osassa. Tässä ensimmäinen.

Maanmittausinsinöörien exlibrikset

Pekka V. Virtanen

EXLIBRIKSIÄ eli kirjanomistajanmerkkejä tarkastellaan alan kirjoituksissa joskus myös "virkakunnittain" eli merkin omistajan koulutus- tai toimialan mukaan. Tuore esimerkki tästä on Suomen Exlibrisyhdistyksen äskettäin julkaisema *Metsän merkit* -kirja, jossa tarkastelun ja kuvauksen kohteina ovat laajasti tulkitun metsäalan edustajien exlibrikset. Seuraavassa tarkastelen puolestani maanmittausalaa ja sitäkin suppeasti rajaten niin, että mukaan on otettu vain diplomi-insinööritutkinnon suorittaneiden merkit. Alallahan toimii monia muitakin ammattiryhmiä, kuten ammattikorkeakoulu-insinöörejä, tekniikoita, kartoittajia, topografeja ja piirtäjiä.

Maanmittarien työkenttä on alueellisesti kattanut koko maan, koska kaikkialta on tarvittu karttoja eri tarkoituksiin ja samoin on tehty isojakoja, uusjakoja, halkomisia, lohkomisia, tilusvaihtoja, tontinmittauksia ja pakkolunastuksia. Unohtaa ei pidä myöskään maanmittareiden toimintaa yhdyskuntasuunnittelussa, kuntien maapolitiikassa ja monissa kiinteistöhallinnon tehtävissä. Näistä seikoista huolimatta Suomen maanmittausinsinöörien määrä ei ole suuren suuri, nykyään noin 1 500 henkeä.

Maanmittarit ovat alun perin työskennelleet lähes yksinomaan valtion maanmittaushallinnossa, mutta itsenäisyyden ajalla ovat kunnat kasvavassa määrin palkanneet heitä mittaus-, kiinteistö- sekä kartta- ja mittausehtäviin. Viime sotien jälkeen on tälläkin alalla tapahtunut huomattavaa kasvua myös yksityisellä sektorilla monentyyppisten yritysten palveluksessa tai johtajina.

Omatekoisia merkkejä

Varsinkin vanhemman polven maanmittarien tuli pystyä laatimaan mittautensa perusteella myös karttoja ja siksi he olivat kohtalaisen hyviä piirtäjiä. Taiteellisuuden osalta tietysti oli henkilökohtaisia eroja. Seuraavassa tarkastelen kuvanäytteen eräitä omatekoisia merkkejä.

Yrjö Kaarre (1907–97) eteni maanmittauslaitoksen organisaatiossa Mikkelin

läänin lääninmaanmittariksi asti ja osallistui monin tavoin yhteiskunnallisiin toimintoihin. Hänen 1945 itselleen tekemässään exlibriksessä kuvastuu maaseudun tilanmuodostus, minkä lisäksi ylisuuri harppi symboloi maanmittarin työtä. Kärkiharppia käytettiin lähinnä etäisyyksien mittaamiseen kartalta.

Toinen monissa eri tehtävissä ansiotunut maanmittari oli **Jaakko Ollila** (1910–98). Hän aloitti uransa maanmittauslaitoksessa, mutta työskenteli maanmittausinsinöörinä myös puolustusministeriössä sekä Imatran Voima Oy:ssä ja sen tytäryhtiöissä. Sen ohella hänen kirjallinen toimintansa oli laajaa, siihen sisältyi muun muassa (yhdessä toisen kirjoittajan kanssa tehty) *Tekstaus- ja piirustusopas*. Hänen merkissään vuodelta 1934 on kuvattu mittausvälineitä eli ns. raskas mittanauha ja korkeuserojen mittaamisessa tarvittava latta. Pienenä piristykseenä on luonnosta tarttunut mittarimato.

Helmer Wallenius (1903–82) loi uransa maanmittauslaitoksessa edeten Kuopion läänin toimitusinsinööriä Uudenmaan lääninmaanmittausinsinööriksi. Hänelle myönnettiin myös maanmittausneuvoksen arvonimi. Yksi hänen erikoisaloistaan oli arkistointi ja siihen liittyvä karttojen restaurointi. Hän teki exlibriksensä nuorena insinöörinä 1935. Sen aiheita ovat hänen oman kertomansa mukaan maanmittaus ja metafysiikka.

Maanmittausinsinööri ja yliopettaja **Ilkka Leinonen** (1921–) työskenteli aluksi maanmittauslaitoksessa toimien mm. Kuusamon isojaon toimitusinsinöörinä. Ehkä merkittävin osa hänen toiminnassaan oli pitkäaikainen työ kiinteistötekniikan lehtorina Helsingin teknillisessä oppilaitoksessa. Hänen 1976 laatimassaan monivärisessä exlibriksessä on ote aidosta halkomiskartasta 1800-luvulta. Se koskee Rautjärvellä sijaitsevaa sukutilaa, minkä talouskeskus on kunnostettu läpivuotiseen käyttöön vapaa-ajan asunnoksi.

Jatkuu seuraavassa numerossa...

